

REPORTAGE

200 mijl solo

Weer eens alleen

Tot zijn dertiende zeilde Erik van den Berg vaak alleen in een Schakel. En na z'n surfcarrière had hij altijd wel iemand aan boord die hij aan het werk kon zetten. De hele wereld rond zelfs. Tijdens de 200 Mijls Solo Race mocht hij het voor het eerst weer eens helemaal alleen proberen.

TEKST ERIK VAN DEN BERG FOTO'S BART HAUTVAST

Normaal gesproken heb ik er een paar min of meer ervaren handjes bij aan boord. Gezinsleden die ik achter hun glossy, telefoon of Playstation *portable* kan wegroepen om te assisteren bij allerlei noodzakelijke manoeuvres als overstag gaan, reven, aanleggen, schutten en wegvaren. Ze zetten koffie voor me, reiken me m'n zonnebril, pet of warme trui aan en vallen voor me in als ik door slaap wordt overmand. En ze ruimen - mopperend - dat wel, de rotzooi voor me op als ik de door hun opgewarmde soep weer eens niet weet binnen te houden. Maar voor m'n gevoel ben ik altijd een solozeiler in hart en nieren gebleven. Hoog tijd om dat als 40-plusser weer eens te bewijzen. Om de daad bij het opgeschroefde zelfvertrouwen te voegen en mezelf en mijn bemanning eens te laten zien wat ik wel niet kan. En dat meteen maar 200 mijlen lang.

Regels en keuzes

Vorig jaar probeerde ik het al eens. Maar toen werd de 200 Mijls Solo Race nog voor de start afgelast omdat er meer dan windkracht 7 voorspeld was. Dit najaar dreigt het omgekeerde te gebeuren. Er wordt volledige windstilte verwacht. Maar Martin Selles, de voorzitter van de 200 Mijls Solo, verzekert ons tijdens het palaver in Muiden aan de vooravond van de start dat de race zeker doorgaat. Wind of geen wind. We krijgen allemaal een 'gps track en trace unit' waarmee we via internet te volgen zullen zijn. Het is de bedoeling dat we bij het passeren van elke boei de rode knop induwen. Daardoor wordt je positie en tijd doorgegeven. Als je verder dan vijftien meter van dat merkteken geregistreerd wordt, levert het strafpunten op. Dus ook al heb je het nog zo druk tijdens het rondenvan een boei, de Rode Knop is heilig.

Ook moeten we gaan nadenken over de te volgen baan. Je hebt de keuze uit vier verschillende banen die allemaal 200 mijl lang zijn. Er is er eentje met een stuk over de Noordzee, een die een deel van de Waddenzee beslaat, een baan waarbij je Vlieland en Texel rondt en dan ook nog een waarbij je je 200 mijl louter op het IJsselmeer en Markermeer moet zien vol te maken. Rekening houdend met windrichting, -kracht en tij kom je tot een keuze. Onderweg dien je minstens drie keer zes uur de boot stil te leggen en rust te nemen en minimaal één keer voor anker te gaan. Tussen de boei voor een sluis en de eerste na die sluis wordt je tijd ook als rusttijd geklokt. De gps-unit houdt dit allemaal bij. Daarnaast dien je een uitgebreid log als back-up bij te houden. De start is tussen zeven en tien uur op woensdagochtend en finishen mag niet later dan twaalf uur op de daaropvolgende zondag.

Lastige start

Omdat mijn eigen boot nog op de Azoren ligt, heeft zeilmaker Piet van der Zwaan me heel grootmoedig zijn trouwe *Cygne*, een 25 jaar oude Dehler 34, geleend. Uiteraard met een batterij zeilen om je vingers bij af te likken. Twee krakend verse grootzeilen, drie fokken, drie spinnakers en een waanzinnige gennaker. Er zit uiteraard geen rolfok op, dus dat wordt ouderwets hijsen en strijken.

Eerst maar eens geheel volgens de regels van start gaan. Dat blijkt nog knap lastig, want in de Stichtingshaven Muiden ben ik volledig ingebouwd door collega-solozeilers. En hoe eerder ik die rode knop voor het eerst kan indrukken, hoe beter. De wind gaat volledig inkakken tegen het einde van de week. Om kwart over zeven klok ik m'n starttijd. Het grijze Markermeer wordt opgevrolijkt door de vele kleurrijke zeilen om me heen. Sommige spinnakers zijn duidelijk van een wat groter schip geleend. Het ken net!

Eenzaam maar niet alleen

Er wordt gevaren met SW-handicap. Ik onderdruk de neiging om op de deelnemerslijst te gaan checken welke boten sneller en welke op papier langzamer zouden moeten zijn dan die van mij. Wel laat ik me helemaal meeslepen door het zeiltjes-gewissel om me heen. Nog voor ik het Paard van Marken heb bereikt, heb ik al drie keer wat anders opgezet. Opeens hoor ik iemand een onvervalste

De *Cygne* heeft een batterij zeilen om je vingers bij af te likken

reveille op zijn trompet spelen. Het is de Duitse solozeiler Peter Knüppel, de enige buitenlandse deelnemer aan dit evenement. Blijkbaar heeft hij z'n handen vrij voor dit muzikale intermezzo dat iedereen weet te waarderen. Het past ook helemaal in de geest van Jan Luyendijk, de initiator van de 200 Mijs die twee jaar geleden overleed. Wedstrijdje doen in je eentje, maar ook plezier maken samen. Vereenzamen doe ik trouwens sowieso niet, dankzij de huidige stand der techniek. Ik kan m'n thuisfront bellen en ook Hans Sprangers, mijn zogenaamde 'walstation'. Ik mag hem 24 uur per dag met mijn speciaal voor dit evenement aangeschafte iPhone lastigvallen voor wat steun, peptalk en niet te vergeten de weersvoorspellingen op Windguru. Volkomen legaal trouwens. Iedereen mag zo'n walinformant stand-by hebben en maakt daar gedurende de wedstrijd dankbaar gebruik van.

Ondertussen kabbelt mijn zelfgekozen isolement prettig voort. De automatische piloot neemt me af en toe wat werk uit handen, zodat ik koffie kan zetten en op m'n gemak wat gevulde koeken wegwerk. Dat doe ik heel genoeglijk op het dak van de kajuit, terwijl ik ondertussen nadenk over de te nemen baan. Boei drie nadert al rap en vanaf daar gaat iedereen zijn zelf gekozen weg. Ik twijfel tussen baan 1, met het rak IJmuiden-Den Helder en baan 3 op het IJsselmeer en Markermeer. Hans raadt de zeeroute af. "Morgen is het windje noordwest weinig. De kans dat je het in één tij naar Den Helder haalt, is heel klein." Dus kies ik voor baan 3.

Schutten in m'n uppie

Bij de OVD-3 gaat mijn 'rusttijd' in voor de sluispassage bij Lelystad. Ik moet behoorlijk afvallen om er binnen vijftien meter langs te varen. Ik vaar binnen de wind met de spi op, manoeuvrerend tussen een duwbak aan bakboord en een binnenvaartschip aan stuurboord. Die gebruiken 'mijn' wedstrijdboei natuurlijk gewoon als vaarwegbaken. Ik ga maar netjes achterlangs. Wel zonde. Daarna vlug gijpen, spi naar beneden en op naar de sluis. Vergeet ik toch bijna die vermaledijde Rode Knop in te drukken!

In m'n uppie aanleggen in de sluis voelt ook nog wat onwennig. Bijna roep ik uit macht der gewoonte richting kajuit dat er stootwillen uitgehangen en lijnen klaargelegd moeten worden. Dat zal deze 'luie donder aan het roer' nu dus mooi zelf moeten doen. Een kwestie van goed plannen en het is ook handig dat ik vooraf heb gecheckt hoe het met het schroeffeffect zit. Mijn concurrenten liggen al twee rijen dik voor me, maar ik kan gelukkig nog langszij bij de *Firestorm* van Wim van Slooten. Hij gaat voor baan 4 en even denk ik erover zijn voorbeeld te volgen. Maar uiteindelijk besluit ik om als rechtgeaarde solozeiler toch vast te houden aan mijn eigen plan, om mijn eigen koers te varen.

Cygne stuift met een snelheid van 7 knopen op Urk af. Daarna kruisen we naar Den Oever. Reven is nog net niet nodig. Onderweg hou ik mezelf op de been met een puberdieet van koekjes, Marsen, cola en andere mierzoetigheid. Vlak voor donker draai ik om de WV12-ton richting Medemblik. Daar zal ik moeten kiezen. M'n eerste zes uur rust nemen of doorvaren. "Doorgaan!", adviseert Hans met klem. "Want morgen is er nauwelijks wind!" Okay, ik doe die negen mijl nog wel eventjes. Zo gepiept. Nou, dat had ik gedacht. De wind verdwijnt en drie loodzware uren zijn m'n deel. Op het laatst maak ik nog maar twee knopen snelheid. Het is dan ook al bijna middernacht als ik de Compagniehaven van Enkhuzen binnenglijd. Ik eigen me de eerste de beste lege plek aan de kade toe en sla aan het opruimen. Wat een hoop lijnen en zeilen liggen er aan dek! Ik mis m'n dochter Muriël die me altijd zo goed helpt bij dit soort klussen hartgrondig. Zij is van m'n trouwe bemanning de enige die snapt hoe je een zeil het handigst kunt opvouwen. Dat kon ze als kleuter al. "Nou niet sentimenteel worden", bedenk ik net op tijd. Want daar komt Jan de Bruin die met zijn *EscXape* langszij wil. Dat is best, als hij maar bereid is om vanaf vijf uur stand-by te zijn om me te laten vertrekken. Dat vindt hij prima en valt ter plekke in slaap. Ik bak eerst nog even een eitje voor mezelf en zet de wekker op vijf uur.

Zelf je wonden likken

"Joehoe, kan iemand mijn lijntje aanpakken?!", roept een solozeiler om half 3 's nachts. Er staat geen drol wind en overal elders is ruimte genoeg. "Als iemand onder deze omstandigheden nog niet eens solo kan aanleggen, waarom doet-ie dan mee aan dit evenement?", mopper ik bij mezelf. Maar buurman Jan toont zich een ware heer en neemt zonder morren de lijnen aan. Nou liggen er al twee in de weg! Uiteindelijk blijf ik tot half acht liggen omdat het me beter lijkt nog even te wachten op wind. Gelukkig komt er dan een licht briesje en kan de spi op richting Afsluitdijk. De wind neemt gestaag toe en draait iets ongunstiger. Om me heen gaan veel spinnakers neer, maar ik kan de mijne nog fier vol houden. Maar net voor de boei bij de Breezanddijk gaat het ongelooflijk mis. Cygne loopt uit het roer en de koolstof spiboom breekt met veel gekraak in stukken. Het is meteen een gigantische chaos aan dek. Vol ongeloof staar ik naar m'n zelfveroorzaakte ramp, maar niet te lang, want ik moet die kostbare spi zien te redden uit handen van de messcherpe

Bijna roep ik uit
macht der
gewoonte dat
de stootwillen
moeten worden
uitgehangen

kaartje

200 mijls

85 x 132

koolstofsplinters. Gelukkig lukt dat, maar niet zonder m'n hand flink te verwonden. En nu staat er dus niemand klaar met een verbanddoos en een woord van troost. Bovendien kan ik niemand anders dan mezelf de schuld geven of uitschelden. Ik moet bloedend en vloekend de lichtweefok hijsen en m'n eigen wonden likken. Gedesillusionneerd draai ik het volgende rak op. Iedereen die net nog om me heen lag, is al bijna uit zicht verdwenen. Zal ik maar opgeven?

Na een extra sterke bak koffie en maar liefst drie gevulde koeken heb ik mezelf weer een beetje onder controle. Wat nou opgeven? Alles doet het nog en ik ook. Dus vaar ik door, ook al is de turbo eraf. Op naar Hindeloopen. Ik ga zelf wel als levende fokkeboom staan. Meteen een mooie manier om boete te doen. Ik heb ondertussen Cygnes eigenaar al gebeld om het slechte nieuws vast op te biechten. Gelukkig is hij niet echt boos. Als verwoed solo-wedstrijdzeiler heeft hij meer begrip voor m'n situatie dan ik durfde hopen. Na Hindeloopen volgt een halfwinds rak naar Stavoren en dan opnieuw een voordewinds rak naar Urk. Ik kom op het idee om de spi zonder boom te hijsen. Recht voor de wind moet dat toch lukken? Zo gedacht, zo gedaan. Maar de spi is bijna boven als het "floepens" alweer mis gaat. Het ding zit driemaal om de voorstag en ik krijg hem niet meer omlaag! Ik krijg het bloedheet en schaam me dood voor m'n concurrenten die me wel erg vrolijk passeren. Als ik de spinnaker er eindelijk af heb gekregen en de gennaker erbij heb gezet, bel ik Hans voor wat bemoedigende woorden. Hij vertelt me helaas dat de solisten die voor de zeeroute hebben gekozen het allemaal met een mooi westenwindje in één tij naar Kornwerderzand hebben gered. Die eindigen dus sowieso allemaal voor me in het klassement. Lekker bemoedigend.

Stug doorvaren

Bij Urk nemen de meesten die baan 3 varen, hun volgende zes uur rust. Maar ik heb geen zin om mijn stommiteiten uit te leggen, dus vaar ik stug door. Ook al niet slim, want het is recht tegen de wind in. Maar na Medemblik wacht de beloning: een bakstagwindje naar Makkum. Ook daarna heb ik nog genoeg energie om door te varen en glijd vredig naar m'n laatste boei voor de tweede rustperiode van zes uur. De sterrenhemel boven me is prachtig, er vaart niemand in m'n buurt. De boei kan ik maar lastig vinden. Eén lichtflits per tien seconden, hoe moeilijk kan dat zijn? Aan boord word ik meestal omringd door drie paar veel betere ogen om een boei te spotten. Nu zie ik hem tot m'n schande pas als ik er bijna bovenop zit.

Ik moet verplicht één keer ankeren voor m'n zes uur rust en dat kan mooi in het Oosterdijkgeultje. Om half drie ligt het anker. M'n handen zijn kapot en ik heb gierende honger. Maar de vermoeidheid trekt harder en ik schuif direct in m'n slaapzak. Twee uur later jaagt een passerende vissersboot me de stuipen op het lijf. De mannen aan boord laten hun scheepshoorn klinken en zetten me lachend in de schijnwerpers. Ik ben nog nooit zo snel aan dek geweest. Leuk hoor! Mag ik nou weer slapen?

Puzzel

De volgende dag ben ik geradbraakt. Alles doet zeer. Hans heeft alweer 'opwekkend' nieuws. De afgelopen nacht is in de buurt van Urk een plezierjacht overvaren door een cementtanker. Eén van de twee bemanningsleden van het jacht is dood. Ik klik m'n zwemvest extra goed vast. Dan trek ik met m'n kapotte blote handen de ankerketting naar binnen. De zeilers die in Urk gerust hebben, zie ik tot mijn grote ergernis met de zuidwestelijke wind in één rechte lijn naar Medemblik varen. Ik moet nu op mijn beurt kruisen naar de sluis van Lelystad. Daar kom ik Sander van Doorn met z'n *Stinkfoot* tegen die me wel zijn spinnakerboom wil lenen. Eerst moet ik echter nog naar de voorlaatste boei bij Volendam waar ik m'n laatste zes uur moet rusten. Ik ben niet de enige. In de haven van Volendam liggen de 'rusters' rijen dik. Het wordt nog een heel gepuzzel om ervoor te zorgen dat we allemaal in de juiste volgorde van vertrek tegen elkaar aanliggen.

Ik ga eerst douchen, daarna scoor ik op de boulevard een lekkerbekje met patat en zak al om acht uur in een soort coma te kooi. Als de wekker afgaat om half twaalf weet ik even niet meer wie en waar ik ben. Alles aan mij protesteert als ik kreunend de spinnaker hijs. "Kom op Erik", verman ik mezelf. Na het Paard van Marken moet ik kruisend mijn finishboei zien te vinden tegen het lichtgeweld van Amsterdam. Bijna moet ik toch nog de motor starten om niet overvaren te worden door een binnenvaartschip. De rode knop wordt uiteindelijk om 03.06 uur voor de allerlaatste keer ingedrukt. In één klap ben ik niet meer moe. Ik vier een solofeestje met een biertje en een zak nootjes terwijl de Cygne rustig uitdrijft naar Muiden. De race is dan wel niet gewonnen, maar de voldoening is ongelooflijk groot. Zo direct maar even m'n dierbare bemanning uit bed bellen. Kunnen ze me straks op komen halen. 📍

Vol ongeloof
staar ik naar
mijn zelf-
veroorzaakte
ramp